

Αριστερή στρατηγική, πολιτικό πρόγραμμα και οργάνωση του λαού

Η Αριστερά μπροστά στις προκλήσεις και τις δυνατότητες της περιόδου

Εισήγηση

Κυριακή 5 Αυγούστου 2012

του Πανελλαδικού Γραφείου της Αριστερής Ανασύνθεσης

Η επιμονή της κρίσης χρέους, ιδίως στην Ευρωζώνη, οι αλληπάληλες εναλλαγές ανάμεσα σε αναιμικές ανακάμψεις και φάσης ύφεσης, το γεγονός ότι μεγάλοι σχηματισμοί όπως η Μ. Βρετανία μπήκαν σε δεύτερη διαδοχική ύφεση μέσα σε σύντομο διάστημα, η ανοιχτή πληγή της Ευρωζώνης αποτυπώνουν ότι πίσω από την αλαζονεία των κυρίαρχων, στην πραγματικότητα η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί να είναι αντιμέτωπη με μια βαθιά δομική καπιταλιστική κρίση. Ο συνδυασμός ανάμεσα στην εκρηκτική όξυνση των αντιφάσεων της χρηματοοικονομοποίησης της οικονομίας, την κρίση του νεοφιλελευθερισμού ως πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού υποδείγματος, κάνουν εμφανή την αδυναμία να αναδυθεί ένα εναλλακτικό οργανωτικό, τεχνολογικό και σε τελική ανάλυση κοινωνικό υπόδειγμα που να μπορεί να επιτρέψει μια σταθερή ανάκαμψη του ποσοστού κέρδους και ταυτόχρονα μια νέα ισορροπία ανάμεσα σε παραγωγή και κυκλοφορία, ανάμεσα σε βιομηχανικό και χρηματιστικό κεφάλαιο.

Ειδική πλευρά αλλά και συμπίκνωση των αντιφάσεων της παγκόσμιας οικονομίας, είναι η κρίση της Ευρωζώνης. Μέρα τη μέρα αποδεικνύεται ότι ο μεγάλος ασθενής δεν είναι η Ελλάδα, αλλά το ίδιο το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Το πιο εκτεταμένο σχέδιο νεοφιλελευθερισμού «από τα πάνω», η εικοσαετής δηλ. προσπάθεια για την επιβολή ενιαίου νομίσματος, την άρση κάθε περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων, και την υποχρεωτική «μοντελοποίηση» όλων των ευρωπαϊκών οικονομιών με βάση έναν ακραία πειθαρχικό και αυταρχικό νεοφιλελευθερισμό, δεν άντεξε το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης και έγινε βασικός παράγοντας που σήμερα απειλεί να οξύνει την ανισορροπία του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος.

Απέναντι σε αυτή την πραγματικότητα η αναδίπλωση σε όλες τις παραλλαγές των θεωριών της «εσωτερικής υποτίμησης», η θεοποίηση της λιτότητας ως της βασικής λύσης για την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας, η παγκόσμια επίθεση στα δικαιώματα των εργαζομένων, με επίκληση είτε του χρέους είτε της ανταγωνιστικότητας, η αναγόρευση των εργασιακών σχέσεων της Ν.Α. Ασίας σε πρότυπο, η αναιρέση του «κοινωνικού κράτους» που γίνεται ο αποδιοπομπαίος τράγος για την κρίση χρέους, όλα αυτά δεν φανερώνουν μόνο την επιθετική αναδίπλωση των κυρίαρχων τάξεων σε μια στρατηγική «φυγής προς τα εμπρός», αλλά και την αδυναμία των κυρίαρχων δυνάμεων να επεξεργαστούν μια εναλλακτική στρατηγική. Ακόμη και οι διαφορές στρατηγικής που κατά καιρούς εμφανίζονται, όπως η απόσταση ανάμεσα στην Αμερικανική νομισματική «χαλάρωση» (αποτέλεσμα και της προνομιακής θέσης του δολαρίου μέσα στο κύκλωμα των παγκόσμιων χρηματαγορών ως «νομίσματος τελευταίας καταφυγής») και την επιμονή της υπό Γερμανική ηγεμονία ΕΕ σε μια περιοριστική πολιτική, δεν μπορούν να συγκαλύψουν ότι το πρόβλημα είναι αλλού: στην αδυναμία μιας άλλης σχέσης ανάμεσα σε παραγωγή και κυκλοφορία που θα εξασφαλίσει ότι θα είναι οι τομές στην παραγωγικότητα αυτές που θα λειτουργούν ως μοχλός της ανάπτυξης και όχι τα κέρδη στη χρηματοπιστωτική σφαίρα (με όλους τους κινδύνους βίαιης απαξίωσης που εμπεριέχουν), στο τεράστιο πρόβλημα των δημόσιων οικονομικών καθώς η πολιτική της διαρκούς άμεσης ή έμμεσης ενίσχυσης του κεφαλαίου έκανε τον κρατικό χρέος τη μόνη λύση (που σήμερα καθίσταται ολοένα και περισσότερο ατελέσφορη), στην ανισορροπία ανάμεσα στους πόλους του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος, στα όρια του ισχύοντος «μεταφορντικού» τεχνολογικού και οργανωτικού υποδείγματος. Ακόμη και τα σχέδια για νέους γύρους πολιτικοστρατιωτικού παρεμβατισμού ενάντια στο Ιράν στην πραγματικότητα παραπέμπουν σε μια προσπάθεια επικύρωσης πολιτικοστρατιωτικά μιας πρωτοκαθεδρίας που οικονομικά βρίσκεται σε διακύβευση.

Κομμάτι αυτής της συγκυρίας και αυτών των αντιφάσεων και η βαθιά αντιδημοκρατική στροφή των ηγεμονικών καπιταλιστικών σχηματισμών. Δεν είναι μόνο ότι οι ατμομηχανές της παγκόσμιας οικονομίας και ιδίως η Κίνα είναι ιδιαίτερα αυταρχικά καθεστώτα, θυμίζοντάς ότι ο φιλελευθερισμός μπορεί να εφαρμόζεται χωρίς την καταφυγή στη δημοκρατία, όπως ακριβώς και στις απαρχές του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και σε πείσμα της μυθολογίας περί της «φιλελεύθερης δημοκρατίας». Πάνω από όλα είναι η αναδίπλωση σε μια βαθιά αυταρχική, μεταδημοκρατική και μεταηγεμονική συνθήκη, ιδίως από τις Ευρωπαϊκές πολιτικές ελίτ, που δεν διστάζουν να προχωρήσουν ακόμη σε ιδιότυπα μεταμοντέρνα πραξικοπήματα, όπως αυτά που οδήγησαν τον περασμένο χειμώνα στις κυβερνήσεις Μοντι και Παπαδήμου, και να εισηγούνται σχήματα μειωμένης εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας στο όνομα της επιβολής των αναγκαίων μέτρων για τη

σωτηρία της Ευρωζώνης. Αυτή η αναδίπλωση σε μια λογική «διαρκούς κατάστασης εξαίρεσης», οι κυβερνήσεις «συνεργασίας» ή «εθνικής ενότητας» που στέλνουν το μήνυμα ότι στην πραγματικότητα ό,τι και να γίνει τελικά η λογική των «αγορών» θα κυριαρχήσει, οι καταγιγιστικές νομοθετικές ανατροπές στο όνομα των «ειδικών περιστάσεων», η ανάδυση σύγχρονων μορφών οικονομικής επιτροπείας, το νέο κύμα αυταρχικής –πειθαρχικής αντιμετώπισης των κοινωνικών αντιστάσεων, όλα αυτά συμπυκνώνουν αυτή την αυταρχική στροφή και την οριακή «κρίση της δημοκρατίας» στις αναπτυσσόμενες καπιταλιστικές χώρες. Κομμάτι αυτής της στροφής και η ιδιότυπη νεοαποικιοκρατική σχεδόν αντιμετώπιση των «αδύναμων κρίκων» και των σχηματισμών με οξυμμένες αντιστάσεις όπως η Ελλάδα και η λογική ότι πρόκειται για κοινωνίες που δεν μπορούν μόνες τους να ανασυγκροτηθούν και απαιτούν εξωτερική στήριξη, επίβλεψη και παρέμβαση.

Το γεγονός ότι 4 χρόνια παρεμβάσεων, έκτακτων μέτρων, ενέσεων ρευστότητας, ειδικών ρυθμίσεων δεν κατόρθωσαν να αποτρέψουν την όξυνση και διατήρηση της κρίσης δείχνουν ακριβώς ότι ένα στοιχείο δομικής αντίφασης ακόμη και –οριακά... - αποσταθεροποίησης βρίσκεται στην καρδιά σήμερα του παγκόσμιου καπιταλισμού. Άλλωστε, όλοι καταλαβαίνουμε ότι μόνο η εσωτερική υποτίμηση ως στρατηγική δεν επαρκεί για την απαξίωση παραγωγικών δυνάμεων (μην ξεχνάμε και τη σημασία δύο Παγκόσμιων Πολέμων στον 20^ο αιώνα ακριβώς γι' αυτό το σκοπό).

Όμως, αν μιλάμε για αυτές τις δυνητικά αποσταθεροποιητικές τάσεις δεν περιοριζόμαστε μόνο στις αντιφάσεις της παγκόσμιας οικονομίας αλλά και στην εκρηκτική επιστροφή του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο. Ο εκπληκτικός εξεγερσιακός κύκλος από το 2010 μέχρι σήμερα (για να μην ξεχνάμε τα προανακρούσματά του στον Ελληνικό Δεκέμβρη 2008), όλο το πολύμορφο φάσμα των λαϊκών εξεγέρσεων, από την Αραβική Άνοιξη, το Occupy, οι Αγανακτισμένοι, ο ελληνικός «παραιτημένος λαϊκός πόλεμος», έδειξαν ότι ευρύτερα κοινωνικά στρώματα ασφυκτούν μέσα στη σύγχρονη καπιταλιστική πραγματικότητα. Το αίτημα για πραγματική δημοκρατία δεν αφορά μόνο τον πολιτικό αποκλεισμό, αλλά στην πραγματικότητα την ίδια την καπιταλιστική εκμετάλλευση, στη σημερινή άγρια μορφή της. Γι' αυτό και η δήλωση ότι είμαστε το 99% στην πραγματικότητα εξέφρασε τη βαθιά πεποίθηση ότι η μεγάλη πλειοψηφία των σύγχρονων κοινωνιών, που στην πραγματικότητα περιλαμβάνει όλες και όλους εκείνους που με τον έναν ή τον άλλο τρόπο στηρίζονται στην πώληση της εργατικής τους δύναμη για να ζήσουν, μπορεί σήμερα να διεκδικήσει να οργανώσει την κοινωνία με βάση τις δικές της ανάγκες. Αποτελεί αυτό την έκφραση μιας εν δυνάμει ηγεμονικής κρίσης, ακριβώς μέσα από τη διαλεκτική ανάμεσα σε οικονομική κρίση, πολιτική κρίση και κρίση εκπροσώπησης.

Αυτό σημαίνει ότι για πρώτη φορά μετά από αρκετά χρόνια το ερώτημα της ριζικής κοινωνικής αλλαγής, η πρόκληση της συλλογικής επεξεργασίας του σοσιαλιστικού οράματος για τον 21^ο αιώνα, αποτελεί όχι ακαδημαϊκή ή θεωρητική, αλλά άμεσα πολιτική πρόκληση!

Στην ελληνική περίπτωση η συνθήκη είναι οριακή. Για πάνω από δύο χρόνια οι εργαζόμενοι και τα λαϊκά στρώματα έχουν γίνει τα πειραματόζωα ενός χωρίς προηγούμενο πειράματος «κοινωνικής μηχανικής» για τη βίαιη αναίρεση όλων των κατακτήσεών τους. Η νεοαποικιοκρατική λογική της βίαιης προσαρμογής στα ευρωπαϊκά ιδεώδη συναντιέται με την βούληση της ντόπιας ολιγαρχίας να ξεμπερδέψει μια και καλή με τις κατακτήσεις ενός ολόκληρου αιώνα εργατικών και λαϊκών αγώνων, αλλά και να αντιμετωπίσει την βαθιά κρίση στρατηγικής με την μετακύληση του κόστους στις πλάτες των εργαζομένων έχει οδηγήσει σε μια οριακή συνθήκη κοινωνικής καταστροφής.

Από τη μεριά της ΕΕ και της Γερμανίας ο κυνισμός περισσεύει. Ο ενορχηστρωμένος εθισμός της βορειοευρωπαϊκής κοινής γνώμης στο νεοαποικιοκρατικό μύθο των τεμπέληδων και σπάταλων Ελλήνων, η προσπάθεια απόσπασης πολιτικής υπεραξίας από την σκληρότητα έναντι των αδύναμων κρίκων, αλλά και τα οικονομικά οφέλη από τη διατήρηση των γερμανικών ομολόγων στο καθεστώς του ασφαλούς καταφυγίου μαζί με την εκμετάλλευση των εμπορικών ανισοτήτων μέσα στην Ευρωζώνη, μαζί με το νεοφιλελεύθερο μύθο ότι η καταβαράθρωση οδηγεί μετά στην ανάκαμψη, εξηγούν την τρέχουσα επιθετική στάση της ΕΕ.

Στο πρώτο τρίμηνο του 2012 η επίσημα καταγεγραμμένη ανεργία άγγιξε το 22,6 με την ανεργία των νέων 18-24 να αγγίζει το 52,7%. Η ελληνική οικονομία βρίσκεται στην πέμπτη συνεχόμενη χρονιά ύφεσης (2008: -0,2%, 2009: -3,23%, 2010: -3,5%, 2011: -6,9%, Α' Τρίμηνο 2012: -6,5% και πρόβλεψη για ύφεση -7% τελικά το 2012), ενώ είναι απόλυτα σαφές ότι η ύφεση θα συνεχιστεί και το 2013, οδηγώντας σε μια σωρευτική υποχώρηση του ΑΕΠ και κατά συνέπεια καταστροφή κοινωνικού πλούτου που δεν έχει καταγραφεί σε ευρωπαϊκή χώρα από την εποχή της Μεγάλης Ύφεσης στη δεκαετία του 1930 και μπορεί να συγκριθεί μόνο με τις επιπτώσεις μεγάλου και καταστροφικού πολέμου! Την ίδια ώρα έχουμε ήδη δει την περικοπή κατά τουλάχιστον 25% των μισθών (σε ορισμένες κατηγορίες υπολογίζεται σε 40%). Μόνο το πρώτο εξάμηνο του 2012 η μείωση μισθού εξαιτίας τροποποιημένων ατομικών συμβάσεων ή επιχειρησιακών συμβάσεων ξεπέρασε το 26%, ενώ παρατηρείται έκρηξη της μερικής απασχόλησης και της εκ περιτροπής εργασίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι εργαζόμενοι που δεν πληρώνονται κανονικά ή πλήρως υπολογίζονται σε 500.000 χιλιάδες. Σε όλα αυτά προστίθεται και η αυξημένη φορολογία που ακολούθησε τα χαράτσια, με το Υπουργείο Οικονομικών να ανακοινώνει ότι ήδη στα εκκαθαριστικά που στάλθηκαν ο μέσος φόρος είναι αυξημένος κατά 1595 ευρώ σε σχέση με πέρσι. Ότι σε αυτό το τοπίο γίνονται όλο πιο συχνές οι αυτοκτονίες, ότι βλέπουμε φαινόμενα όπως οι άστεγοι να αυξάνονται, είναι ενδεικτικά της κατάστασης.

Σε αυτό το έδαφος είναι που ζήσαμε μια πρωτόγνωρη ακολουθία κοινωνικών και πολιτικών συγκρούσεων την τελευταία διετία. Μετά την αρχική έκρηξη το Μάη του 2010 είχαμε όλη τη μεγάλη ακολουθία των γενικών απεργιών, την εκπληκτική σε διάρκεια κινητοποίηση των Πλατειών, αυτό το μεγάλο πείραμα δημοκρατίας και συλλογικής διεκδίκησης, την έκρηξη του Οκτώβρη του 2011, την 28^η Οκτωβρίου με όλη την εικόνα κατάρρευσης που έδειξε για το κυβερνητικό κέντρο, τη γενική απεργία αλλά και τις τεράστιες συγκρούσεις του Φλεβάρη του 2012. Παράλληλα, είχαμε όλες εκείνες τις μορφές, έστω και πρωτόλειες της λαϊκής αυτοοργάνωσης, δικτύωσης και αλληλεγγύης.

Αν η οικονομική κρίση, η αναίρεση συλλογικών προσδοκιών, το τοπίο καταστροφής για την πλειοψηφία των εργαζομένων και των μικροαστικών στρωμάτων, διαμόρφωσε το έδαφος για μια πρωτοφανή κρίση εκπροσώπησης και ένα πρωτόγνωρο ρήγμα ανάμεσα σε πολιτική σκηνή και κοινωνία, ήταν ακριβώς η συλλογική εμπειρία, η μάθηση, γνώση μέσα από όλο το φάσμα των συλλογικών πρακτικών μέσα στον «παρατεταμένο λαϊκό πόλεμο» που έκανε αυτή την κοινωνική κρίση να γίνει πολιτική κρίση και να πλησιάσει οριακά την έννοια της κρίσης ηγεμονίας. Και δεν μπορούμε να αποτιμήσουμε τους πολιτικούς σεισμούς που καταγράφηκαν και στις ανατροπές των εκλογών του Μάη και του Ιούνη, εάν δεν δούμε ακριβώς αυτό το υλικό υπόβαθρο όχι μόνο της οικονομικής κρίσης αλλά και του λαϊκού ξεσηκωμού. Οι πολιτικοί σεισμοί δεν ήταν το αποτέλεσμα κάποιων αφηρημένων «κοινωνικών τάσεων». Αντίθετα, ήταν το αποτέλεσμα ενός παρατεταμένου, πρωτότυπου, πολύμορφου λαϊκού ξεσηκωμού, μια παρατεταμένης εξέγερσης μέσα από την οποία πολύ πλατιά τμήματα της κοινωνίας όχι μόνο διαμαρτυρήθηκαν αλλά και ένιωσαν ότι είχαν τη δύναμη να αλλάξουν τα πράγματα. Ήταν αυτή η αυτοπεποίθηση του αγώνα και η ριζοσπαστικοποίηση μέσα από τη συλλογική δράση που τροφοδότησε και τις πολιτικές μετατοπίσεις και όχι η απλή βίωση των επιπτώσεων της κρίσης. Αντίθετα, όπου λαϊκά και μικροαστικά στρώματα απλώς βίωσαν την κρίση χωρίς συμμετοχή σε συλλογικές πρακτικές, το αποτέλεσμα ήταν συχνά φοβική, συντηρητική ή ακόμη και ακροδεξιά αναδίπλωση.

Αυτό δεν σημαίνει ότι ταυτόχρονα δεν έχουμε και την αντίρροπη τάση. Η ανάδυση του φασιστικού φαινομένου αποτυπώνει την εσωτερική ανισότητα του ξεδιπλώματος του λαϊκού ξεσηκωμού. Είναι η στιγμή όπου ο εχθρός κατορθώνει να κατακτήσει χώρο μέσα στο λαϊκό στρατόπεδο και να διοχετεύσει μέρος της οργής, της αγανάκτησης και της πίκρας σε μια βαθιά αντιδραστική κατεύθυνση. Συσσωρευμένα αποτελέσματα συντηρητικών αντανάκλαστικών, μια ολόκληρη υποκοουλτούρα ρατσισμού, σεξισμού και βίας, μια ριζωμένη λούμπεν εκδοχή «μαγκιάς», η συνειδητή επένδυση σε μια κανιβαλιστική εκδοχή εξατομικευμένου επιβιωτισμού και διάσπασης των λαϊκών στρωμάτων, συντέλεσαν στην έκρηξη του φαινομένου, μαζί με την επένδυση όλων των καθεστωτικών δυνάμεων στις αντιμεταναστευτικές πολιτικές και το ρατσισμό. Άλλωστε, είναι σαφές ότι παρά τις κατά καιρούς δηλώσεις περί ανησυχίας για την ανάπτυξη της Χρυσής Αυγής, αυτή τη στιγμή τμήμα των κέντρων εξουσίας βλέπουν το φασιστικό κίνημα ως ταυτόχρονα ένα συμπληρωτικό πειθαρχικό και κατασταλτικό μηχανισμό και ταυτόχρονα ως μια βολική «ενδοσυστημική» διοχέτευση της δυσαρέσκειας και της οργής.

Ταυτόχρονα, όμως, αποτυπώνει αυτή η έκρηξη τα μεγάλα ελλείμματα στην παρέμβαση της Αριστεράς: την υποτίμηση της αλληλεγγύης και της άμεσης παρέμβασης για την αποτροπή της κοινωνικής καταστροφής, την έλλειψη μιας συστηματικής δουλειάς για το μεταναστευτικό με όρους οικοδόμησης λαϊκής ενότητας και όχι απλής «εξωτερικής αλληλεγγύης», την βλακώδη ταύτιση πατριωτισμού και εθνικισμού, την ίδια την υποτίμηση της κλίμακας και της έκτασης του φασιστικού φαινομένου.

Με αυτούς τους όρους διαμορφώνεται το κοινωνικό και πολιτικό τοπίο ύστερα από τις εκλογές. Είναι σαφές ότι στις 6 Μάη ζήσαμε το αποκορύφωμα μιας ακολουθίας πολιτική κρίσης, που συμπυκνώθηκε στην εκρηκτική απονομιμοποίηση των μνημονιακών κομμάτων και μια πολύμορφη και αντιφατική εκλογική εξέγερση, που σε μεγάλο βαθμό πήρε και τη μορφή μιας στροφής προς τα Αριστερά, έστω και εάν το ευρύτερο συντηρητικό μπλοκ, τεμνόμενο όμως από την αντίθεση μνημόνιο – αντιμνημόνιο, κατάφερε να διατηρήσει ισχυρές δυνάμεις. Αυτή η σχετική ισχύς των συντηρητικών δυνάμεων τροφοδότησε την πρωτιά της ΝΔ και στις 17 Ιούνη, χωρίς αυτό να μειώνει την πόλωση μεγάλου μέρους των λαϊκών στρωμάτων και προς τα Αριστερά.

Αυτό εκφράστηκε, εκτός όλων των άλλων και στην εντυπωσιακή ταξική πόλωση που αποτυπώθηκε στις εκλογές της 17^{ης} Ιούνη όπου αναδείχτηκε ο άξονας Δεξιά – Αριστερά ως τη σύγκρουση ανάμεσα σε δύο διαφορετικά κοινωνικά μπλοκ. Προς τα αριστερά ψήφισαν κυρίως οι άνθρωποι που βρίσκονται σε παραγωγικές ηλικίες (18-55) και εργάζονται ή αντιμετωπίζουν την ανεργία, όσες/οι κατοικούν σε αστικά κέντρα κυρίως, όσοι ανήκουν στα λαϊκά στρώματα και κυρίως στις παραλλαγές της μισθωτής εργασίας, όσοι βρίσκονται σε περιοχές με μεγαλύτερο δυναμισμό (αλλά και κοινωνικές αντιθέσεις). Αντίθετα, προς τα δεξιά ψήφισαν οι μεγάλες ηλικίες (πάνω από 55), οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών, τα περισσότερο αστικά, μεσοαστικά και εύπορα στρώματα, οι κάτοικοι των περιοχών που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερο συντηρητισμό. Ταυτόχρονα, τα αποτελέσματα αποτυπώνουν και πόλωση ως προς το πώς βιώνονται οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου το κόστος ζωής είναι υψηλότερο και όπου οι μηχανισμοί άτυπης αλληλεγγύης λειτουργούν λιγότερο, η ανασφάλεια και η υποβάθμιση των υλικών όρων ζωής των ανθρώπων σε ενεργές ηλικίες μεταφράζεται πιο εύκολα σε οργή, σε έλλογη αγανάκτηση και σε διάθεση αλλαγής. Αντίθετα, σε περισσότερο αγροτικές περιοχές, αλλά και στις μη παραγωγικές ηλικίες (συνταξιούχοι), η ίδια ανασφάλεια μεταφράζεται σε περισσότερο φοβικά αντανάκλαστικά, σε εσωτερίκευση όλων των μορφών οικονομικής ιδεολογικής τρομοκρατίας (ευρώ, καταθέσεις) και σε αναδίπλωση σε περισσότερο συντηρητικές επιλογές. Με όρους κοινωνικών δυναμικών – και όχι απλώς εκλογικής καταγραφής – στην ελληνική κοινωνία διαμορφώνεται ένας ευρύτερος συνασπισμός των δυνάμεων της εργασίας, των ανθρώπων που τους αφορά το μέλλον του τόπου, των ανθρώπων που ζουν εκεί όπου κατεξοχήν κρίνεται αυτό το μέλλον, σε κατεύθυνση ρήξης με το κεκτημένο και της νεοφιλελεύθερης βαρβαρότητας και του καθεστωτικού συντηρητισμού. Οριακά θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για ένα αναδυόμενο «ιστορικό μπλοκ» στην ελληνική κοινωνία, τη δυνατότητα συνάντησης ανάμεσα στη συμμαχία των υποτελών τάξεων και τη στρατηγική του κοινωνικού μετασχηματισμού, σε σύγκρουση με τις δυνάμεις της αγοράς και της καθυστέρησης.

Εδώ χρειάζεται μια εκτίμηση: με βάση αυτά τα δεδομένα, ποια είναι η κατάσταση του κοινωνικού και πολιτικού συσχετισμού δύναμης. Κατά τη δική μας γνώμη τα στοιχεία μιας βαθιάς πολιτικής κρίσης παραμένουν ενεργά: η επίθεση ενάντια στα εργατικά και μικροαστικά στρώματα παραμένει περισσότερο παρά ποτέ ενεργή, οι επιπτώσεις της ύφεσης παραμένουν, η απουσία ενός «ηγεμονικού» σχεδίου καπιταλιστικής ανάπτυξης επιτείνει τα προβλήματα, η οργή και η αγανάκτηση συσσωρεύεται, η κρίση της Ευρωζώνης βαθιάειναι, η επιθετικότητα της επιτροπείας από την Τρόικα σημαίνουν ότι σύντομα

και η νέα εκδοχή κυβερνητικού σχήματος θα απαξιωθεί υπό το βάρος της αγριότητας των μέτρων. Όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι από μόνες τους αυτές οι τάσεις αρκούν: είπαμε και πιο πάνω ότι το καθοριστικό στη συγκλονιστική διετία που πέρασε ήταν ένα ευρύτατο φάσμα από συλλογικές αγωνιστικές πρακτικές που σφυραλάτησε μορφές αγωνιστικής ενότητας και τροφοδότησε την απομάκρυνση από τις κυρίαρχες δυνάμεις. Άρα υπό την προϋπόθεση ότι η κοινωνική και πολιτική σύγκρουση θα κλιμακωθεί και θα υπάρξει ένας νέος γύρος μεγάλων αγώνων, μπορούμε να υποθέσουμε ότι η πολιτική κρίση θα βαθιάινει και θα οριακά θα μπορεί να πάρει τα χαρακτηριστικά ηγεμονικής κρίσης: παρά τη φαινομενική σταθερότητα που διεκδικεί το κυβερνητικό κέντρο, δύσκολα θα μπορέσει να αντέξει ένα νέο κύκλο κοινωνικών εκρήξεων, ή τις επιπτώσεις μεγάλων ανατροπών στην Ευρωζώνη.

Σε αυτό το πλαίσιο είναι που έχουμε μιλήσει για την ανάδυση ενός εν δυνάμει ιστορικού μπλοκ μέσα στην ελληνική κοινωνία. Τονίζουμε εδώ την έννοια του δυνάμει. Η έννοια του ιστορικού μπλοκ στον Γκράμσι δεν είναι μια αναλυτική – περιγραφική έννοια, δεν αποτυπώνει απλώς «κοινωνιολογικά» μια συμμαχία κοινωνικών τάξεων. Είναι μια έννοια στρατηγική. Αποτυπώνει το πώς μπορούν να γίνουν τα πράγματα υπό την προϋπόθεση συγκεκριμένων ιστορικών και πολιτικών διεργασιών. Ιστορικό μπλοκ διαμορφώνεται όταν αναδύεται μια κοινωνική συμμαχία, μέσα σε αυτή υπάρχει ηγεμονία μιας τάξης με «οργανικό» στρατηγικό πολιτικό σχέδιο, ένα όραμα και μια στρατηγική, μια «αφήγηση» για το προς τα που πρέπει να πάνε τα πράγματα, άρα ένα σχέδιο για το κοινωνικό και παραγωγικό υπόδειγμα, την πολιτική οργάνωση, τον κοινωνικό μετασχηματισμό, την πολιτιστική αναγέννηση, και όλα αυτά διαμεσολαβούνται και συμπυκνώνονται σε ένα πολιτικό μέτωπο που είναι ταυτόχρονα ο «σύγχρονος ηγεμόνας» αλλά και το εργαστήρι για να επεξεργαστούμε μορφές κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης, υποκειμενικότητας, το υλικό της ηγεμονίας.

Και αυτή είναι σήμερα η εκρηκτική αντίφαση μέσα στην πλευρά των λαϊκών δυνάμεων. Από τη μια πολλά από τα στοιχεία του δυνάμει ιστορικού μπλοκ υπάρχουν: η κοινωνική συμμαχία, η πόλωση, η ανάδυση μορφών συλλογικής έκφρασης και συνάντησης των διαφορετικών κοινωνικών στρωμάτων, η πολιτική και δυνάμει ηγεμονική κρίση, η συλλογική αναγνώριση σε ένα αίτημα κοινωνικής και πολιτικής αλλαγής («πραγματική δημοκρατία», δικαιοσύνη, όχι στα μνημόνια, εθνική ανεξαρτησία). Από την άλλη, υπάρχουν κρίσιμα κενά: το θέμα του πολιτικού σχεδίου και προγράμματος, τόσο ως προς το ζήτημα της θέσης της Ελλάδας στον κόσμο (και το διεθνές οικονομικό σύστημα), μια κρίσιμη πλευρά οποιουδήποτε πολιτικού σχεδίου, όσο και ως προς το θέμα της παραγωγικής ανασυγκρότησης, ενός εναλλακτικού παραγωγικού προτύπου, αλλά και ως προς το θέμα της πολιτικής οργάνωσης. Το ζήτημα του πολιτικού μετώπου – εκτός και εάν πιστέψουμε ότι αυτό καλύπτεται από το ΣΥΡΙΖΑ, θέση με την οποία διαφωνούμε – , το ζήτημα των μορφών λαϊκής αυτοοργάνωσης, «αντιεξουσίας» και αλληλεγγύης και η διαλεκτική τους με τον αναγκαίο μετασχηματισμό των κρατικών θεσμών.

Μια τέτοια εκτίμηση επιβάλλει για εμάς μια διπλή οριοθέτηση απέναντι σε απόψεις τις οποίες θεωρούμε λανθασμένες.

Η μία είναι αυτή που ταυτίζει σήμερα το «ιστορικό μπλοκ» με την εκλογική επιρροή του ΣΥΡΙΖΑ ή με την ίδια τη διαδικασία και το πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ. Η άποψη αυτή ενώ εντοπίζει το προφανές, ότι δηλαδή μεγάλο μέρος της αριστερής στροφής και της ριζοσπαστικοποίησης στράφηκε εκλογικά προς το ΣΥΡΙΖΑ καθώς και ότι τμήμα του εν δυνάμει «υλικού» του αναγκαίου πολιτικού μετώπου βρίσκεται μέσα στο ΣΥΡΙΖΑ, την ίδια στιγμή παραβλέπει ότι η πολιτική γραμμή, πρακτική και φυσιογνωμία του ΣΥΡΙΖΑ απέχει πολύ από το να είναι η πολιτική ραχοκοκαλιά ενός δυνάμει «ιστορικού μπλοκ». Αυτό είναι το αποτέλεσμα του καταναγκαστικού ευρωπαϊσμού, που αρνείται να συζητήσει ακόμη και ως ‘plan B’ την έξοδο από το ευρώ, της λογικής της «λελογισμένης» αμφισβήτησης των μνημονίων εντός των ορίων της τρέχουσας ευρωπαϊκής πολιτικής, της πρακτικής της «υπεύθυνης αντιπολίτευσης», της λογικής του «ώριμου φρούτου», της αποφυγής κινηματικών εκθέσεων, της υποτίμησης της αυτοτελούς δράσης του λαϊκού παράγοντα.

Η άλλη λανθασμένη άποψη είναι αυτή που ξεκινώντας από τη διαπίστωση της δεξιάς γραμμής και λογικής της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ σπεύδει να υποτιμήσει την αριστερή ή ριζοσπαστική φόρτιση της ψήφου προς τα εκεί, μιλά για ενδοσυστημική ψήφο, για κοινωνία που δεν είναι τόσο βαθιά «συνειδητοποιημένη» ή πολιτικοποιημένη και γι’ αυτό στρέφεται προς την «εύκολη λύση» της ψήφου προς το ΣΥΡΙΖΑ και κατά συνέπεια εκτιμά ότι απέχουμε σημαντικά από μια συνθήκη ριζοσπαστικών κοινωνικών και πολιτικών ανατροπών και η έμφαση πρέπει να είναι στο διαχωρισμό και την «επαναστατική πολιτικοποίηση» των λαϊκών μαζών. Πέραν των δομικών προβλημάτων μιας τέτοιας άποψης, κύρια τη μεταφυσική και σχεδόν θρησκευτική αντίληψη της «πολιτικής συνειδητότητας», αυτό που παραβλέπει είναι ότι μεγάλο μέρος των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων έκαναν την έστω και μερική, αντιφατική και μετέωρη επανάστασή τους σε όλη την ακολουθία από τις Πλατείες, στις απεργίες, στις συγκρούσεις, στη επιλογή – σε πείσμα της ιδεολογικής τρομοκρατίας – της ψήφου προς τα Αριστερά. Προφανώς και η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ είναι η λογική του «εύκολου δρόμου», τόσο ως προς τις αυταπάτες νομιμότητας και κοινοβουλευτισμού που αποπνέει όσο και ως προς την άρνηση σύγκρουσης με την «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση» και συνολικά τον παγκόσμιο καπιταλισμό. Όμως, στην πραγματικότητα δεν κέρδισε εκλογικά επειδή σε ένα «χρηματιστήριο ευκολίας» των πολιτικών προτάσεων της Αριστεράς κέρδισε, αλλά επειδή ήταν η μόνη δύναμη που έθεσε το θέμα της εξουσίας και της κυβέρνησης απαντώντας – έστω και με αφελείς και αστόχαστους επικοινωνιακούς όρους αρχικά, βαθιά ρεφορμιστικούς και ενδοσυστημικούς μετά – σε ένα πραγματικό ερώτημα: ότι οι παραδοσιακές μορφές κινηματικής διεκδίκησης και «αγωνιστικού εκβιασμού» της πολιτικής εξουσίας δεν αρκούσαν και χρειαζόταν και η στόχευση στον κόμβο της πολιτικής εξουσίας.

Επομένως, η πρόκληση για όσους επιμένουμε στη θετική πλευρά των κοινωνικών και πολιτικών δυναμικών και της ανάδυσης ενός δυνάμει ιστορικού μπλοκ και ταυτόχρονα αντιλαμβανόμαστε ότι η κεντρική γραμμή του ΣΥΡΙΖΑ είναι παραπάνω από ανεπαρκής για να μπορέσει να καλύψει αυτό το κενό, είναι να επεξεργαστούμε και να βάλουμε μπροστά ένα εναλλακτικό και επείγον σχέδιο. Το βασικό για εμάς είναι να στοχαστούμε το σχέδιο αυτό στην αυτοτέλεια και τη συνολικότητά του,

αποφεύγοντας και τη λογική της συμπληρωματικότητας προς το ΣΥΡΙΖΑ και την λογική της εύκολης «αριστερής αντιπολίτευσης». Τι πρέπει να περιλαμβάνει για εμάς ένα τέτοιο πολιτικό σχέδιο:

Πρώτον, απαιτεί ένα άμεσο σχέδιο για το ξεδίπλωμα αντιστάσεων, αγώνων αλλά και πρακτικών αλληλεγγύης, ακριβώς γιατί αυτό είναι που θα καθορίσει και το συσχετισμό δυνάμεις, θα αποτρέψει την επιβολή των νέων σαρωτικών και καταστροφικών μέτρων, και πάνω από όλα θα επιτρέψει να σφυρηλατήσουμε έμπρακτα την αγωνιστική λαϊκή ενότητα και την ανάδυση του λαού ως κοινωνικής συμμαχίας των αγωνιζόμενων στρωμάτων εργαζομένων, νέων, ανέργων αλλά και μικροαστικών στρωμάτων, μέσα στις ίδιες τις πρακτικές του αγώνα, της αλληλεγγύης και του συντονισμού. Αυτό εξειδικεύεται στα ακόλουθα βήματα:

(α) Το ζήτημα της οικοδόμησης της αλληλεγγύης και της μάχης για την επιβίωση πρέπει να περάσει από τη διακήρυξη στην πράξη. Να κινηθούμε αποφασιστικά σε αυτή την κατεύθυνση σε συντονισμό και με άλλες δυνάμεις της Αριστεράς οικοδομώντας αναγκαίες δομές σε επίπεδο γειτονιάς μέσα από λαϊκές συνελεύσεις και τοπικές επιτροπές για την οργάνωση κοινωνικών ιατρείων, δωρεάν μαθημάτων, κοινωνικών παντοπωλείων, συσσιτίων, ομάδων αυτοάμυνας για την εξασφάλιση ενός ελάχιστου αισθήματος ασφάλειας και για την απάντηση στις φασιστικές συμμορίες και για την αντιμετώπιση τοπικών μαφιών. Γύρω από αυτό θα κριθούν κρίσιμες σχέσεις εκπροσώπησης μέσα στην κοινωνία και θα σφυρηλατηθεί η ενότητα ενός εν δυνάμει «ιστορικού μπλοκ». Η λογική που λέει ότι δεν μπορούμε να δώσουμε έμφαση στην αλληλεγγύη γιατί αυτό είναι «φιλανθρωπία» και το βασικό είναι η αγωνιστική διεκδίκηση είναι ανιστόρητη και εσφαλμένη. Η αλληλεγγύη σήμερα σημαίνει αποκατάσταση της λαϊκής ενότητας, πειραματισμός με εναλλακτικές κοινωνικές μορφές, επανοικειοποίηση δημόσιων πόρων και λειτουργιών και το βασικό μοχλό μέσα από τον οποίο μπορεί να υπάρξει εμπιστοσύνη των λαϊκών μαζών στη δυνατότητα και το εφικτό του «άλλου δρόμου».

(β) Χρειάζεται να ξαναβάλουμε το κοινωνικό ζήτημα και το εργατικό κίνημα στην πρώτη γραμμή. Η αναδίπλωση του ΣΥΡΙΖΑ σε γραμμή «ώριμου φρούτου» διαμορφώνει τον κίνδυνο να υποτιμηθεί όλη η ανάγκη άμεσης απάντησης και απεργιακής κλιμάκωσης στα μέτρα που ετοιμάζει η κυβέρνηση, στο όνομα της «κυβέρνησης εν αναμονή». Αντίθετα, απαιτείται άμεση παρέμβαση σε κρίσιμα ανοιχτά μέτωπα: νέα μέτρα, συμβάσεις, χαράτσια, ιδιωτικοποιήσεις και σχεδιασμός για κλιμάκωση και συντονισμό των κινητοποιήσεων. Αυτό απαιτεί επίσης και εκτίμηση και πρωτοβουλίες για την αναγκαία μορφή που πρέπει να πάρει ο αγωνιστικός συντονισμός. Κατά τη δική μας γνώμη η λογική της αγωνιστικής ταξικής ενότητας περνάει μέσα από τη ρήξη με τη λογική της συναίνεσης και της ενσωμάτωσης και της διαχείρισης της ήττας που προκρίνει η συνδικαλιστική γραφειοκρατία. Γι' αυτό και έχουμε ανάγκη πρακτικές όπως ο συντονισμός σωματείων να πάρουν νέα και πλατύτερη και αποτελεσματικότερη μορφή συσπειρώνοντας σωματεία και συνδικαλιστές αλλά και βαθαίνοντας μια σύγχρονη αντίληψη ταξικού συνδικαλισμού, σε πείσμα και μιας κατεύθυνσης «παρατάξεων ΣΥΡΙΖΑ» παντού (που τακτικά θα συνδυάζεται με την έμφαση στον από τα πάνω συντονισμό ομοσπονδιών σε συνεργασία με τμήματα της ΠΑΣΚΕ) και μιας λογικής αναδίπλωσης σε ταυτοτικές λογικές τύπου «νέο εργατικό κίνημα», παρατάξεις «προγραμματικές» και μιμητισμό της καταστροφικής σεχταριστικής πρακτικής του ΠΑΜΕ. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι συλλογική επεξεργασία των μορφών και πρακτικών ενός σύγχρονου ενωτικού και ταξικού συνδικαλισμού με έμφαση στη συμμετοχή, τη δράση, τη σύγκρουση και σε αυτή τη βάση, αρχών, θέσεων και «συνδικαλιστικής ηθικής» το ξεδίπλωμα των πιο πλατιών συμμαχιών.

Αντίστοιχη κατεύθυνση απαιτούμε και σε άλλους χώρους. Η ανακοίνωση των επιδερμικών τροποποιήσεων Αρβανιτόπουλου στο έκτρωμα της Διαμαντοπούλου και ο εκβιασμός για άμεση εφαρμογή το Σεπτέμβρη, βάζει την πρόκληση μιας άμεσης κλιμάκωσης της σύγκρουσης, ώστε να γίνει πράξη η ανατροπή του ν. 4009.

Τέλος δεν μπορούμε παρά να ιεραρχήσουμε ως ιδιαίτερα σημαντική και την αντιφασιστική πάλη. Ένα μέρος της προσπάθειας οικοδόμησης της αλληλεγγύης στην πραγματικότητα αποτελεί και τρόπο για να τραβηχτεί λίγο το έδαφος πάνω στο οποίο πατάει το φασιστικό κίνημα. Χρειάζεται όμως και συγκεκριμένη δουλειά: και πάνω στο μεταναστευτικό ζήτημα, με συγκεκριμένες προτάσεις και συγκεκριμένη οικοδόμηση της κοινής πάλης μέσα στη γειτονιά και όχι με λογική απλής εξωτερικής στήριξης της δράσης των μεταναστευτικών κοινοτήτων, με ορίζοντα όχι μια «πολυπολιτισμική ανοχή» αλλά μια σύγχρονη «λαϊκή ενότητα», αλλά και έμπρακτης άμεσης αντιπαράθεσης με τις στρατιωτικές πλευρές του σχεδίου της Χρυσής Αυγής.

Δεύτερον, απαιτεί δουλειά πάνω στο ζήτημα του προγράμματος. Το πολιτικό πρόγραμμα δεν είναι ένα φετίχ, αλλά εκείνη η συγκεκριμενοποίηση της πολιτικής στρατηγικής που την κάνει πραγματική αφήγηση για έναν άλλο δρόμο για την ελληνική κοινωνία. Αυτό σημαίνει για εμάς την αναμέτρηση με συγκεκριμένα ερωτήματα:

Επιμονή στη σημασία της ρήξης με ευρώ, ΕΕ και ιμπεριαλισμό, στη βάση της αρχής ότι δεν μπορεί να υπάρξει επαναστατική στρατηγική χωρίς τοποθέτηση για τη θέση της χώρας μέσα στο διεθνές σύστημα: Πώς μπορεί να γίνει η μετάβαση στην ανάκτηση στοιχείων κυριαρχίας ως προς την νομισματική και την οικονομική πολιτική. Ειδικά για το θέμα το ευρώ απαιτείται συγκεκριμένος και εύληπτος «οδικός χάρτης» για το πώς η έξοδος μπορεί να γίνει και σε συνδυασμό με κρίσιμες ανατροπές να αποτελέσει την αφετηρία για τον κοινωνικό μετασχηματισμό.

Έπειτα πρέπει να αναμετρηθούμε με τη σημασία του μεταβατικού προγράμματος και των κρίσιμων στόχων που ορίζουν την άμεση ανακούφιση και τη ρήξη με την κυρίαρχη πολιτική. Ποιες άμεσες τομές απαιτούνται. Πώς εμπλουτίζουμε το μεταβατικό πρόγραμμα με αιχμές όπως η αναγκαία φορολογική μεταρρύθμιση (με έμφαση στη γενναία φορολόγηση των υψηλών εισοδημάτων και των εταιρικών κερδών, του μεγάλου πλούτου, στη φορολόγηση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών), η δημόσια δαπάνη και επένδυση (και η εύρεση πόρων για αυτές), η αυτοδιαχείριση και η ανάπτυξη νέων εναλλακτικών δικτύων διανομής.

Ειδικά για την ελληνική κοινωνία πρέπει να αναδειχτεί ένας «άλλος δρόμος». Για να αποφύγουμε τον κίνδυνο και του ακαδημαϊσμού και του αφηρημένου αντικαπιταλισμού, πρέπει να δούμε πώς σχετίζεται το πρόγραμμα με την ελληνική κοινωνία. Αυτό αφορά συγκεκριμένα ερωτήματα με τα οποία πρέπει να αναμετρηθούμε: Ποιες οι παραγωγικές δυνατότητες της ελληνικής κοινωνίας και από άποψη φυσικών πόρων και από άποψη συλλογικού εργαζόμενου. Ποιο μπορεί να είναι ένα εναλλακτικό παραγωγικό υπόδειγμα, μια «αναπτυξιακή στρατηγική» για την ελληνική κοινωνία, στηριγμένη σε ποια κατεύθυνση ρήξης με τη λογική του κέρδους και της αγοράς. Ποιος ο διεθνής προσανατολισμός. Υπάρχουν δυνατότητες εναλλακτικών μορφών ένταξης στο διεθνή καταμερισμό; Σε ποιους χώρους βλέπουμε άμεσα την αναβάθμιση της κρατικής – δημόσιας παρέμβασης και σε ποιους χώρους βλέπουμε κυρίως πρακτικές αυτοδιαχείρισης. Αυτοδιαχείριση παραγωγικών μονάδων: σε ποιους κλάδους είναι εφικτή, κάτω από ποιους όρους και με ποια στήριξη.

Όμως, ταυτόχρονα η συζήτηση για το πρόγραμμα χρειάζεται να στηριχτεί και στην αναμέτρηση με κρίσιμα στρατηγικά και θεωρητικά ζητήματα: Ποια μορφή παίρνει σήμερα η έννοια του σχεδίου. Ποια η σχέση σχεδίου και αγοράς στη μεταβατική περίοδο. Μετασχηματισμός των παραγωγικών σχέσεων: ποια μορφή μπορεί να πάρει η προσπάθεια αμφισβήτησης των ιεραρχιών και η κοινωνικοποίηση της τεχνικής γνώσης στις σημερινές συνθήκες. Με ποιο τρόπο μπορούμε να έχουμε έναν κοινωνικό και οικονομικό λογισμό που να αντικαταστήσει την αγορά, χωρίς τα προβλήματα και τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις της κλασικής εκδοχής «σχεδίου» από τα πάνω. Δημοκρατία, συμμετοχή από τη μια, γενικές ανάγκες και άμεση κάλυψή τους από την άλλη, πώς μπορούν να συνδυαστούν. Η σύγχρονη «δύναμη της συνήθειας» πώς θα εκφραστεί; Για εμάς αυτό απαιτεί μια σύγχρονη αντίληψη δημοκρατικού κοινωνικού σχεδιασμού μαζί με την έμφαση στην αυτοδιαχείριση, την ανάκτηση αργών παραγωγικών μονάδων, π.χ. μέσα από κατάληψη από τους εργαζομένους, τη διαμόρφωση μη εμπορικών δικτύων διανομής, την επανακατοχύρωση του «κοινού» χαρακτήρα των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών που σήμερα αντιμετωπίζουν και την ιδιωτικοποίηση και τις «νέες περιφράξεις», την αξιοποίηση των «χναριών του κομμουνισμού» στα τωρινά κινήματα και τις αντιστάσεις στη βία του κεφαλαίου και των αγορών.

Άμεσα αυτό για εμάς απαιτεί ειδικές επεξεργασίες για συγκεκριμένους τομείς: Διαδικασία εξόδου από το ευρώ. Διατροφική επάρκεια – οργάνωση του αγροτοκτηνοτροφικού τομέα. Υγεία – Περίθαλψη – Φάρμακο. Ενέργεια.

Το δεύτερο κρίσιμο σημείο είναι η επεξεργασία μιας σύγχρονης και εφικτής επαναστατικής στρατηγικής που να τοποθετείται πάνω στο ζήτημα της εξουσίας, σε πείσμα και μιας νεοαυθορμητίστικης αντίληψης ότι μπορούμε «να αλλάξουμε τον κόσμο χωρίς να πάρουμε την εξουσία» και μιας μεταφυσικής «αποκαλυπτικής» και «χιλιαστικής» αντίληψης της επανάστασης που καταλήγει στη διαπίστωση ότι ποτέ δεν έχουν ωριμάσει οι συνθήκες.

Η πρώτη οριοθέτηση είναι ότι σήμερα πρέπει να δούμε το θέμα της αριστερής κυβέρνησης χωρίς να πέσουμε στο σφάλμα του κυβερνητισμού και του κοινοβουλευτικού κρετινισμού. Αυτό περνάει μέσα από ορισμένες βασικές παραδοχές:

Το ζήτημα της αριστερής κυβέρνησης δεν μπορεί να τίθεται εργαλειοκά ή μηχανιστικά ως το προοδευτικό όριο ή η αριστερή δυναμικότητα εντός των ορίων της τρέχουσας θεσμικής και πολιτικής διάταξης δυνάμεων. Όχι γιατί δεν είναι πιθανό, αλλά γιατί με τέτοιους όρους θα οδηγήσει στην καλύτερη των περιπτώσεων σε μια προοδευτικότερη διαχείριση της λιτότητας (και με δεδομένο τον ευρωπαϊσμό του ΣΥΡΙΖΑ, ούτε καν στο όριο του «Ελληνα Κίρχνερ...») στη χειρότερη στην ήττα και την ενσωμάτωση. Η αριστερή κυβέρνηση οφείλει να είναι ένα οριακό ενδεχόμενο εντός μιας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής που λαμβάνει υπόψη της το βάθεμα και την έκταση των πολιτικών και ιδεολογικών μηχανισμών του κράτους (των «μηχανισμών της ηγεμονίας» πιο σωστά) στους αναπτυσσόμενους καπιταλιστικούς σχηματισμούς και αντιλαμβάνεται ότι η επαναστατική διαδικασία δύσκολα μπορεί να πάρει τη μορφή μιας «εξεγερσιακής» επίθεσης, ενός «πολέμου κινήσεων» με στόχο την «καρδιά του κράτους». Ακριβώς επομένως επειδή μιλάμε για οριακή συνθήκη αυτό σημαίνει ότι διαβάζουμε τον ενδεχόμενο της αριστερής κυβέρνησης σε συνάρθρωση με την όξυνση σε ακραίο βαθμό του κοινωνικού ανταγωνισμού και το βάθεμα της πολιτικής κρίσης και της κρίσης ηγεμονίας, έτσι ώστε η ανάδυση μιας κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας γύρω από το αίτημα της αριστερής κυβέρνησης να μην παραπέμπει στην «ομαλή» κοινοβουλευτική εναλλαγή (και άρα όλο το φιλτράρισμα των πολιτικών από μια διαδικασία «δομικής επιλογής» εντός των κρατικών μηχανισμών), αλλά πολύ περισσότερο σε ένα «ιστορικό ατύχημα» και «εξαίρεση», μια μη αναμενόμενη «εκλογική εξέγερση» που θα προίκιζε την αριστερή κυβέρνηση με μια αναγκαία «εξωθεσμική» και «αντισυστημική» δυναμική ώστε να προχωρήσει σε τομείς. Και αυτό, πέραν όλων των άλλων, σημαίνει ότι αριστερή κυβέρνηση αναδύεται σε σχέση με ένα πρόγραμμα πραγματικά ριζοσπαστικών τομών, διεκδικεί την πολιτική εξουσία για την εφαρμογή ενός μεταβατικού προγράμματος τομών με την αστική στρατηγική και όχι την προοδευτικότερη εκδοχή μιας στρατηγικής που ήδη αρθρώνεται ως ενδεχόμενο μέσα στους ιδεολογικούς μηχανισμούς και τους μηχανισμούς της ηγεμονίας (όπως ήταν στην πραγματικότητα π.χ. η στρατηγική του ΠΑΣΟΚ το 1981).

Αυτό σημαίνει επίσης ότι χωρίς ένα ισχυρό εργατικό κίνημα, χωρίς ριζοσπαστικά κοινωνικά κινήματα, χωρίς το πλήρες ξεδίπλωμα μορφών λαϊκής εξουσίας και αυτό-οργάνωσης, καμιά κυβέρνηση της Αριστεράς δεν θα μπορέσει να αντέξει την τεράστια πίεση που θα δεχτεί από τις δυνάμεις του κεφαλαίου, την ΕΕ και το ΔΝΤ, πρόγευση των οποίων πήραμε στην προεκλογική περίοδο για τις εκλογές της 17^{ης} Ιούνη.

Γι' αυτό και είναι ανάγκη να πειραματιστούμε με νέες μορφές κοινωνικής και πολιτικής εξουσίας από τα κάτω και να δημιουργήσουμε νέες μορφές κοινωνικής πρακτικής και αλληλόδρασης, στηριγμένες πάνω στην αλληλεγγύη και την κοινή δουλειά, νέες μορφές άμεσης δημοκρατίας, πρακτικές εργατικού και κοινωνικού ελέγχου και φυσικά ούτε στιγμή να μη σταματήσουμε την πάλη και τον αγώνα με κοινοβουλευτικά και εξω-κοινοβουλευτικά μέσα. Χωρίς μια αγωνιζόμενη κοινωνία, χωρίς ένα δυνατό και οργανωμένο κίνημα, χωρίς μορφές λαϊκής δημοκρατικής αυτοοργάνωσης, αλληλεγγύης,

ακόμη και αυτοάμυνας, η οποία αριστερή ή προοδευτική κυβέρνηση θα είναι στο τέλος πολύ αδύναμη για να προχωρήσει σε ρήξεις. Και αντίστοιχα μόνο υπό την προϋπόθεση ενός τέτοιου ριζικά τροποποιημένου συσχετισμού δύναμης μπορεί να υπάρξει και η αναγκαία, και αναγκαστικά αντιφατική και μετέωρη, επαναστατικοποίηση και πλευρών του κρατικού μηχανισμού. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από τη θεσμική κατοχύρωση νέων και πρωτόγνωρων μορφών δημοκρατίας, συμμετοχής, λαϊκής κυριαρχίας, εργατικού και κοινωνικού ελέγχου. Αυτό θα είναι η στιγμή δηλ. του περάσματος, μέσα από μια δυνητική συντακτική εθνοσυνέλευση της αγωνιζόμενης εργατικής και λαϊκής πλειοψηφίας, από την εξωτερικότητα ανάμεσα σε κρατικούς μηχανισμούς και λαϊκή αντιεξουσία, στον μετασχηματισμό των ίδιων των μηχανισμών της πολιτικής εξουσίας. Ο στόχος πρέπει να είναι όχι μόνο η πραγματική επικαιροποίηση του αιτήματος για τσάκισμα των κατασταλτικών μηχανισμών, αλλά και η επανακατοχύρωση της λαϊκής κυριαρχίας ως συλλογικής δυνατότητας κοινωνικού και πολιτικού μετασχηματισμού και άρα μια νέα και αναβαθμισμένη διαλεκτική ανάμεσα στην παρουσία των λαϊκών μαζών εντός του κράτους και την αναγκαία εξωτερικότητα του κινήματος και των θεσμών του. Και βέβαια όλα αυτά με επίγνωση ότι όλα αυτά θα σημαίνουν διαρκή και ανελέητη πάλη με τις δυνάμεις του κεφαλαίου, συνεχή σύγκρουση, αντιμετώπιση κάθε λογής μορφών υπονόμευσης

Ούτε παραβλέπουμε την αναγκαστική υλική πρωτοτυπία που η εξέλιξη του ταξικού ανταγωνισμού. Απλώς, θεωρούμε ότι σε σχηματισμούς που είναι δυνάμει «αδύναμοι κρίκοι» όπως η Ελλάδα, εντός του παραθύρου ευκαιρίας που αναδεικνύει η πολιτική – και δυνάμει ηγεμονική – κρίση και τα ρήγματα στις σχέσεις εκπροσώπησης, και με δεδομένο ότι οι παραδοσιακές μορφές κοινωνικού εκβιασμού των αστικών δυνάμεων δεν ισχύουν στη συνθήκη της μεταδημοκρατίας και της μεταηγεμονίας, της νέας επιτροπείας και των μεταμοντέρνων πραξικοπημάτων, δεν έχουμε την πολυτέλεια να λέμε ότι οι «συνθήκες δεν είναι ώριμες», αλλά μέσα στην αναγκαστική «ανωριμότητα» της συγκυρίας να δούμε την αριστερή κυβέρνηση ως πλευρά μιας σύγχρονης αναγκαίας στρατηγικής, αλλά και ως το υλικό θεσμικό ρήγμα απέναντι στην ακολουθία της καταστροφής που μεθοδεύουν οι αστικές δυνάμεις.

Όχι εύκολα, όχι αυτονόητα, όχι αυτόματα, αλλά αναγκαστικά αντιφατικά, όπως δείχνει και όλη η συζήτηση μέσα στο κομμουνιστικό κίνημα, από την «Εργατική Κυβέρνηση» του Δ' Συνεδρίου της Κομμουνιστικής Διεθνούς, στο ερώτημα του Γκράμσι για μια «Συντακτική Συνέλευση» των αντιφασιστικών δυνάμεων, στην αναμέτρηση του Πουλαντζά με το δημοκρατικό δρόμο για το σοσιαλισμό, στις σύγχρονες εμπειρίες π.χ. της Βολιβίας...

Όλα αυτά όμως βάζουν και ένα ερώτημα για το πολιτικό υποκείμενο αυτής της διαδικασίας. Εμείς ήδη εδώ και δύο χρόνια είχαμε μιλήσει για το αναγκαίο σήμερα αριστερό μέτωπο σε αντικαπιταλιστική και ανατρεπτική κατεύθυνση που θα διεκδικούσε να είναι η πολιτική ραχοκοκκαλιά του λαϊκού ξεσηκωμού και που θα μπορούσε δυνητικά να δει και το θέμα της εξουσίας. Εκτιμούμε, άλλωστε, ότι εάν από διάφορες πλευρές το φθινόπωρο και την άνοιξη του 2011 είχε υπάρξει η αναγκαία τόλμη για τη συσπείρωση όλων των ρευμάτων που αναγνώριζαν την ρήξη με το ευρώ ως κεντρική και διεκδικούσαν όχι έναν αφηρημένο αντικαπιταλισμό (ή κενσινιανισμό) αλλά μια σύγχρονη αριστερή στρατηγική για την παραγωγική ανασυγκρότηση, τότε θα είχαμε βρεθεί στην εκπληκτική ακολουθία Μάης 2011- Μάης 2012 με ένα ριζοσπαστικό αριστερό μέτωπο που θα είχε φέρει σημαντικές ανακατατάξεις μέσα στο τοπίο της Αριστεράς. Όμως, αγκυλώσεις, δειλίες, καθυστερήσεις δεν το επέτρεψαν και εμείς κάνουμε την αυτοκριτική μας και για τη δική μας στάση ως APAN και για την ANTAPΣYA.

Για εμάς το ζήτημα της μετωπικής πολιτικής έχει μια στρατηγική σημασία. Δεν χρειαζόμαστε μια μεταφυσική σύλληψη του κόμματος ως του εγγυητή της αλήθειας και της ορθής γραμμής, αλλά μια πολύ πιο ευρεία και βαθιά συνάμα σύλληψη του αριστερού πολιτικού μετώπου, όχι ως αθροίσματος ρευμάτων και πολιτικού μέσου όρου, αλλά ως διαλεκτικής διαδικασίας, ως πεδίου αγώνων και συγκρούσεων, ως διαδικασία ανάδυσης και επίλυσης αντιθέσεων ως μια δυναμική συλλογική δημοκρατική διαδικασία, μια διαδικασία γνώσης που να μπορεί να αποτελέσει το εργαστήριο για νέες ιδέες, πολιτικά σχέδια, υποκειμενικότητες. Σε αντίθεση με την παραδοσιακή εργαλειακή αντίληψη της πολιτικής οργάνωσης, που διαχωρίζει μέσα και σκοπούς, μια επαναστατική αντίληψη σημαίνει την ταύτιση μέσων και σκοπών, απαιτώντας μια εσωτερική δημοκρατική κουλτούρα που να κάνει τη μορφή οργάνωσης αντανάκλαση των κοινωνικών σχέσεων που οραματιζόμαστε και διεκδικούμε. Και γι' αυτό και το ζήτημα ενός σύγχρονου κομμουνιστικού φορέα δεν μπορούμε να το δούμε αφηρημένα, εγκεφαλικά ή εργαλειακά αλλά στη δυναμική και διαλεκτική σχέση του με το ζήτημα του αναγκαίου αριστερού μετώπου.

Εμείς σε αυτή την κατεύθυνση επιμένουμε. Σήμερα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που αναφέραμε απλώς και μόνο μέσα από ένα γραμμικό σχήμα συσπείρωσης των επαναστατικών δυνάμεων που μετά απλώς θα συναντηθούν με την «κοινωνία» και εξατομικευμένες στρατεύσεις μελών των ρεφορμιστικών κομμάτων που θα «αποδεσμευτούν». Η ενότητα των επαναστατικών δυνάμεων ήταν μια πρόκληση στην οποία στρατευτήκαμε στη δεκαετία του 1990 και σε μεγάλο μέρος της δεκαετίας του 2000 ακριβώς γιατί διαφορετικά κινδύνευε να χαθεί η αυτοτέλεια της αντικαπιταλιστικής γραμμής και του επαναστατικού πόλου. Σήμερα, όμως, το ερώτημα είναι πώς ο επαναστατικός δρόμος θα γίνει υλική δύναμη ανατροπής. Και αυτό δεν μπορεί να γίνει με την αναδίπλωση, το σεχταρισμό και την εκτίμηση ότι θα περιμένουμε την επόμενη φάση. Άρα ναι το αριστερό μέτωπο που θέλουμε θα πρέπει να έχει στοιχεία ηγεμονίας της αντικαπιταλιστικής γραμμής, κύρια μέσα από το αναγκαίο μεταβατικό πρόγραμμα, αλλά θα πρέπει να περιλαμβάνει και άλλες δυνάμεις και στο εσωτερικό του η πραγματική ηγεμονία θα είναι υπό διακύβευση. Και βέβαια δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει και μεγάλο τμήμα από τους ανθρώπους, τους αγωνιστές, τις αναζητήσεις που σήμερα είναι μέσα στο εσωτερικό των ρεφορμιστικών κομμάτων. Με αυτήν την έννοια, στο πλήρες ξεδίπλωμά του το αριστερό μέτωπο σε αντικαπιταλιστική και ανατρεπτική κατεύθυνση είναι μια διαλεκτική ενότητας και ρήξης, συσπείρωσης και ριζοσπαστικής ανασύνθεσης, συνέχειας και τομής, μέσα στο σώμα της πολιτικής Αριστεράς αλλά και των ριζοσπαστικών κινήματων στον τόπο μας.

Αυτή η στρατηγική σήμερα για εμάς δεν εξυπηρετείται ούτε από μια λογική εισοδησμού, κριτικής στήριξης, «αριστερής αντισυμπολίτευσης» στο ΣΥΡΙΖΑ, ακριβώς γιατί αυτό θα σήμαινε ηγεμόνευση από μια δεξιόστροφη γραμμή και τελικά θα αποτελούσε απαξίωση της αναγκαίας όχι μόνο της αυτοτέλειας αλλά και κρίσιμης επικαιρότητας του μεταβατικού προγράμματος, της ρήξης με τον «υπαρκτό ιμπεριαλισμό», του «άλλου δρόμου», ούτε όμως και από μια λογική σεχαριστικής αναδίπλωση που ξεκινώντας από την αναγκαία κριτική απέναντι στη δεξιά στροφή του ΣΥΡΙΖΑ θα κατέληξε στην απομόνωση και αυτοπεριθωριοποίηση των ίδιων των κοινωνικών και πολιτικών δυναμικών του αναδόμενου «ιστορικού μπλοκ», όπως κινδυνεύουν να μας οδηγήσουν τόσο γραμμές τύπου ΚΚΕ όσο και ορισμένων τάσεων μέσα στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ που σήμερα προκρίνουν την με κάθε τρόπο περιχαράκωση και οριοθέτηση.

Αντίθετα, για εμάς εξυπηρετείται πολύ περισσότερο από την προσπάθεια για τη διαμόρφωση ενός πλατιού αριστερού ριζοσπαστικού μετώπου, πολιτικά οριοθετημένου γύρω από την έμφαση στην μαχητική αγωνιστική δράση και την αλληλεγγύη, την προβολή του αναγκαίου μεταβατικού προγράμματος (ρήξη με ευρώ και ΕΕ, διαγραφή του χρέους, εθνικοποιήσεις, αναδιανομή εισοδήματος), το αίτημα της παραγωγικής ανασυγκρότησης ως «άλλου δρόμου» για τη σοσιαλιστική αναγέννηση της ελληνικής κοινωνίας, τη διεκδίκηση της αριστερής κυβέρνησης εντός μιας σύγχρονης στρατηγικής επαναστατικού πολιτικού και κοινωνικού μετασχηματισμού. Ένα τέτοιο αριστερό ριζοσπαστικό μέτωπο μπορεί κατά τη γνώμη μας να διεκδικήσει τον υπαρκτό χώρο στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ, να ξεκινήσει από τη συσπείρωση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, του ΜΑΑ, της ΚΟΑ, της αριστερής διαφωνίας του ΕΠΑΜ, κόσμου που διαφοροποιείται από το ΚΚΕ, αλλά να λειτουργήσει ως πόλος έλξης και για τον κόσμο που θα απομακρύνεται από την καταστροφική γραμμή του ΚΚΕ, αλλά και από τη δεξιά στροφή του ΣΥΡΙΖΑ. Στο βαθμό που ένα τέτοιο μέτωπο είναι πρωτοπόρο στην αλληλεγγύη, την αγωνιστική δράση, τη συλλογική επεξεργασία του άλλου δρόμου, θα μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για ευρύτερες ανακατατάξεις μέσα στην Αριστερά. Και γι' αυτό ακριβώς το λόγο έχει σημασία να βαθύνουν και να πολιτικοποιηθούν όσα πεδία ενωτικού βηματισμού της Αριστεράς υπάρχουν και να μην περάσει ο συνδυασμός παραταξιοποίησης και περιχαράκωσης. Ταυτόχρονα, ακόμη και στο βραχύ χρόνο, και στο ενδεχόμενο ακόμη και εκλογών, μια τέτοια μετωπική κατεύθυνση θα μπορέσει να αντέξει και στην πίεση από το ΣΥΡΙΖΑ ακριβώς γιατί δεν θα διεκδικεί τη θέση της γκρινιάρικης απόρριψης του ενδεχόμενου της πρωτιάς της Αριστεράς και της αριστερής κυβέρνησης, αλλά θα διεκδικεί να είναι η αυθεντική πολιτική «μετάφραση» της δυναμική του «ιστορικού μπλοκ» και της πορείας προς την κυβέρνηση και την εξουσία και έτσι ως αναγκαία πρωτοπόρα αριστερή έκφραση, αναγκαίο αριστερό στήριγμα σε τομές και αντίβαρο σε υποχωρήσεις όχι μόνο να μπορέσει να κατοχυρωθεί αλλά και να δώσει τη μάχη για την ηγεμονία. Ας μην ξεχνάμε ότι το βάθεμα της οικονομικής κρίσης, η πολιτική κρίση, η σκλήρυνση της Τρόικας, το τοπίο κοινωνικής καταστροφής αλλά και όξυνση, με απρόβλεπτες εξελίξεις, της κρίσης της ευρωζώνης διαμορφώνουν ένα τοπίο περισσότερο πατά ποτέ ευνοϊκό για «εφικτές ουτοπίες» για πολιτικές προτάσεις που θαρρετά και με τόλμη να δοκιμάζουν όχι μόνο να συγκρουστούν με τις ντόπιες και ξένες ολιγαρχίες αλλά και να δείχνουν μια διαφορετική αφήγηση για την ελληνική κοινωνία. Και βέβαια ξέρουμε καλά ότι μόνο μια τέτοια αυτοτελής εκδοχή μιας σύγχρονης μαζικής αριστερής γραμμής, που να μην κινείται με την ιδιοτέλεια της σχέτας αλλά να τολμά να αναμετρείται με το πώς θα έπρεπε να δρα, να μιλά και να σκέφτεται όλη η Αριστερά, μπορεί να επηρεάσει εξελίξεις και μέσα στο ΣΥΡΙΖΑ και μέσα στο ΚΚΕ, εξελίξεις που προφανώς και θέλουμε να επηρεάσουμε.

Σε ό,τι μας αφορά με αυτή την ιστορική πρόκληση πρόκειται να αναμετρηθούμε. Δεν θέλουμε να αφήσουμε τη λαϊκή δυναμική να εγκλωβιστεί στα όρια της ενδοσυστημικής αντιπολίτευσης του ΣΥΡΙΖΑ και να οδηγηθεί τελικά στην ήττα, δεν θέλουμε να ξεδιπλωθεί το "plan B" των αστικών δυνάμεων για το συνδυασμό ανάμεσα στην κοινωνική καταστροφή, τη μαζική αποκαρδίωση και τη διοχέτευση της αγανάκτησης στο φασιστικό κανιβαλισμό, δεν θέλουμε να μιλάμε σε λίγα χρόνια, σε ένα τοπίο ερήμωσης της Αριστεράς, για την ευκαιρία που χάθηκε.

Γι' αυτό και θα στηρίξουμε όλες τις σχετικές πρωτοβουλίες, ξεκινώντας από τις πρωτοβουλίες συντονισμού ΑΝΤΑΡΣΥΑ και ΜΑΑ, στηρίζοντας συλλογικές διαδικασίες για την επεξεργασία του «άλλου δρόμου», βάζοντας όλες μας τις δυνάμεις στην οικοδόμηση της αντίστασης και της αλληλεγγύης. Μέσα στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ, ένα εγχείρημα καθοριστικό και αναγκαίο που έχει συμβάλει αποφασιστικά στο να είμαστε εδώ που είμαστε, θα δώσουμε τη μάχη, με εμπιστοσύνη στον κόσμο της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, τους ίδιους τους αγωνιστές, την εμπειρία, τη σκέψη, την αναζήτηση, σε ρήξη με λογικές μέσων όρων, αμφίσημων διατυπώσεων, λογικών «ας χωρέσουμε όλου». Όχι, για εμάς η πορεία προς τη συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ είναι πορεία για να γίνει ο καταλύτης του αριστερού ριζοσπαστικού μετώπου και όχι παραλλαγή αριστερού απομονωτισμού. Θα είναι μάχη και σύγκρουση και θα τη δώσουμε. Ανοιχτά θαρρετά, συντροφικά, αποφασιστικά, δημοκρατικά. Αλλά και μέσα στην ΑΡΑΝ θα δώσουμε την ίδια μάχη, για να είναι η πορεία και προς τη δική μας συνδιάσκεψη όχι απλώς διαδικασία συγκρότησης, ή πολιτικής αποσαφήνισης, αλλά πάλη για να συμβάλουμε στη συλλογική αναμέτρηση με τις μεγάλες προκλήσεις.

Η ιστορία θα μας κρίνει και θα πρέπει να μπορούμε να σταθούμε μπροστά της!